

BIATORBÁGY

VÁROS POLGÁRMESTERE

2051 Bátorbágy, Baross Gábor utca 2/a. • Telefon: 06 23 310-174/112, 113, 142

Fax: 06 23 310-135 • E-mail: polgarmester@biatorbagy.hu • www.biatorbagy.hu

Előterjesztés Új testvérvárosi kapcsolatok létrehozásáról

A Közművelődési, Ifjúsági és Sport Bizottság 2011. szeptemberi ülésén javasolta, hogy Alistál, a mai Szlovákia, valamint Nagydobrony, a mai Ukrajna területén található Kárpát-medencei településekkel kezdje meg Bátorbágy a testvérvárosi kapcsolatok létrehozását.

Alistál (Szlovákia)

Alistál Csallóköz szívében fekszik 10 km – re a járási székhelytől Dunaszerdahelytől, a Pozsony – Komárom (I 63 E575-ös) útvonal déli határterületén. 2001-ben 1962 lakosából 1848 magyar és 106 szlovák volt.

Alistál hosszú és bonyolult fejlődésen ment keresztül, ezt az is bizonyítja, hogy a község kiterjedése 1940-ben keletkezett Alistál, Felistál és Tőnye egyesítésével. A település jelenlegi területe mintegy 2950 ha, legmagasabb pontja 112 m, t.sz.f. Lakóinak lélekszáma valamivel kevesebb, mint 2000. E területet hagyományos néven „Aranykertnek” is nevezték, és az őshagyomány már az avarok, besenyők, és kunok első telepítéséről tesz említést.

A falu első okleveles említése 1113-ból származik. Az „In villa Staul...” kezdetű leírás István király 1111. évi birtokharmadolási rendeletét örökíti meg, miszerint a megyealapítás idején, a Staul falu 2/3 részét kisajátította és az 1/3-át hagyta meg az ősi birtokosoknak, esetünkben Kozma ispánnak. Alistál neve 1254-55-ben Staul, 1260-ban Alistál, 1347-ben Staul – Inferior (Alsó – Staul), 1786-ban Allischtal, 1796-tól Alistál, 1927-től Dolný Štál, 1948-tól Hroboňovo. Magyarul Alistál, németül Ischtal. 1940-ben Alistálba olvadt a szomszédos Felistál és Tőnye is. Alistál nevét többen onnan származtatják, hogy hajdan itt lehettek a királyi istállók. Az tény, hogy egy 1268-i okirat Szakálosról úgy emlékezik meg, hogy ott királyi ménesek voltak, és ott laktak az istálló mesterek. Alistálhoz tartozott Bélle, Hidvég, Karáb és Petény puszta. Bélle pusztát Billge néven már 1296-ban említik. A templom eredetileg a 15. századból való, de a Szent István korából származó templom alapjai valószínűleg a templom alatt vannak.

Felistál neve, 1291-ben Faliztar, 1463-ban Felystal, 1553-ban Filistál, 1927-ben Horný Štál, németül Fel Ischtal. Korabinszky 1786-ban így említi: „Fel-Ischtal Al-Ischtallal szemben a Csallóközben a hajdani pécsi és váci püspök Dávid Pál szülőhelye 2 mérföldre Somorjától 1 ¼ mérföldre Szerdahelytől délkeletre.” A községet 1291-ben Feliztar néven Bazini Kozma comes birtokaként említik. Egy évvel később Faristar néven szerepel, amikor Bazini Pál comes István fia Lászlónak adományozza. Lakosai nemesi kiváltságokat nyertek. A falut 1938-ban Magyarországhoz csatolták.

Tőnye községet 1261-től említik Thon és Thungs néven, 1254-55-ben Tuuna, 1381-ben Teu és Tinye néven szerepel, a bósi levéltár egyik oklevele Tonye néven nevezi, 1927-ben Tőnye. Az Alistál és Felistál közötti település fejlődése nagyban összefonódott a két szomszéd faluéval. 1553-ban nyúlszigeti, 1647-ben a pozsonyi klarissza apácáké volt, 1787-ben a földesura a Királyi Kincstári Kamara, később az Amadéki birtoka, majd a Batthyány családé lett. A századfordulón Pálffy Béláné Batthyány Blanka grófnőnek volt itt nagyobb birtoka. A faluhoz tartozott a Tőnyeg puszta és a Papsziget major.

A község lakóinak fő foglalkozása a földművelés és a termékek eladása. Jellemző foglalkozás volt még a kosárfonás, melynek hírmondói még a 20. század elején is művelték ezt a mesterséget.

(forrás: dolnystal.webnode.sk)

Alistál község 2011. július 1-jén ünnepelte 900 éves alapítását. A megemlékezésen Csóka Éva polgármester asszony meghívásának eleget téve Szakadati László alpolgármester képviselte Bátorbágyot. A település három részének (Alistál, Felistál, Tőnye) határkövénel megtartott ökumenikus mise és koszorúzás után az ünnepi önkormányzati ülés keretében Kérész Gyula történelemkutató előadásából a jelenlévők megismerhették a település első írásos emlékeit és az elmúlt évszázadok vázlatos történetét. A helyi magyar kultúrközösség

zenés, verses irodalmi összeállítása a hazához, a szülőföldre való tartozásról, a „talpig nehéz húségről” vallott. Biatorbágy alpolgármestere Linka Mártonra, Alistál szülöttjére emlékezett rövid köszöntőjében, aki Ausztrália után 1995-ben Biatorbágyon telepedett le. Linka Márton minden gondolatát és tettét áthatotta a távolba szakítottság, a határokkal szabdaltság legyőzése, a szétszakított „óhaza” sebeinek, egyéneinek és közösségeinek gyógyítása, a haza szeretete. Az ő kezdeményezésére indult el 1997-ben az a sporttalálkozó sorozat, amely a mai napig él és működik, összeköti Alistál és Biatorbágy lakosait, időben jóval megelőzve a nemzeti összetartozás határokön átívelő eszméjét és gyakorlatát. A két település öregfiú labdarúgói évente találkoznak, hogy egy kis kirándulást is téve egymás lakóhelyén megmérkőzzenek a Linka Márton kupáért. A két csapat sportolói és az őket kísérő hozzátartozók hagyományosan július utolsó hétvégéjén felváltva látogatnak egyik évben Alistálra, a másikban Biatorbágyra. Ezek az egynapos találkozók komoly erőpróbák. A futballtudás mellett bizony nem kis kitartás, virtus és erőnlét kell a délelőtti kulturális programokhoz, buszos és gyalogos kirándulásokhoz, miközben az aktuális vendéglátók folyamatos ital és ételkínálattal kedveskednek az érkezőknek. A kora délutáni meccs előtt feltálat kiadós ebédnél pohár töltve, tányér kiürítetlenül nem maradhat az asztalon. A baráti futballmérkőzésre így a küldöttségeknek taktikailag is készülniük kell. A gyepen ugyanis a fizikai állóképességen túl, sok múlik a csapattagok józan ítélő és helyzetfelismerő képességén, gyors, pontos passzain. Az „öregfiúk” többsége bölcs előrelátással és erőbeosztással játszik. Jól tudják, hogy nem nekik, hanem a labdának kell eljutnia a kapuig. Ennek ellenére nem ritkák a test, test elleni összecsapások, és bizony futótéljesítményre is szükség van. A korosztályban csak 35 éven felüli játékosok léphetnek pályára, ám az 50 alattiak bizony még szertelen és tapasztalatlan csikónak számítanak az egész napos megmérettetésen. Az idei focikupa napon az Alistálból érkezők Tata város látnivalóival ismerkedhettek meg, mielőtt az Iharosi klubházhoz értek volna. Szakadáti László alpolgármester és felesége Gueth Zsuzsanna idegenvezetésével járták körbe a tatai Öreg tavat, nézték meg a várat és kirándultak az arborétumban. A Viadukt focistái délután kettőkor fogadták őket frissen készített süttekkel, bográcsossal és italokkal. A vendégeket – többek között a focistafeleség Csóka Éva alistáli polgármesterasszonyt – Biatorbágy polgármestere Tarjáni István is köszöntötte. Az iharosi focipálya felújítása miatt, a mérkőzésre bérelt pályán, Telkiben került sor. Az első tíz perc kiegyenlített játéka után a hazaiak egyre másra veszélyeztették az alistaiak kapuját, így az első félidő 2:0 -ás vezetéssel, a mérkőzés pedig elsőprő 6:0-ás Viadukt győzelemmel végződött. A vendégek kissé szomorúan, de beletörődő barátsággal vették tudomásul az eredményt. A kupát ebben az évben Varga László (Vörös) vehette át a hazai öregfiúk nevében Linka Pétertől, Linka Márton fiától. A serleg talpázatába az eddig 2 alistai és 3 biatorbágyi győzelem után most ismét egy viaduktos diadal kerülhet bevésésre. A napot vacsora, zene, és tánc zárta az Iharosban. Az idei meccs tapasztalatainak összegzése mellett a sportolók és hozzátartozóik a világ, az ország, a két település, a köz- és a magánélet eseményeiről, történéseiről is szót váltottak. A két polgármester egyetértően nyilatkozott az esemény megtartása és támogatása mellett. Szóbeli ígéretet született arra, hogy a kapcsolat bővítésének lehetőségeit a közeljövőben a két sportkör és a kulturális intézmények bevonásával települési szinten is áttekintik.

Alistál egy igazi magyar szirt a nehéz történelmi folyamban. Az itt élők léte, sorsa példát mutathat a megmaradásra, az anyanyelvhez, a hazához való húségre minden magyarnak a világban. A község honlapján Győrszentiván testvértelepülés mellett ott szerepel Biatorbágy címere is baráti településként megjelölve.

(Forrás: Biatorbágyi Körkép 2011. aug., szept.)

Nagydobrony (Ukrajna)

Nagydobrony falu Ukrajnában, Kárpátalján, az Ungvári járásban. Ungvártól 42 km-re délkeletre, Munkácsról 23 km-re nyugatra, a Szernye-patak és a Latorca között fekszik. A településen két fontos út is áthalad: egyrészt a Csap–Munkács országút, másrészt a Csap–

Beregszász közút. Ezek a falu központjában találkoznak. Szomszédos települések: a falutól 1 km-re nyugatra Kisdobrony, 6 km-re keletre Csongor, 10 km-re délre Bátyú. Bátyúban található a településhez legközelebb eső vasútállomás.

Nagydobrony környéke valószínűleg már a bronz- és vaskorban is lakott volt. A területen számos ősi leletre bukkantak, a legrégebbiek háromezer évesek lehetnek. Bronzkarikák, gombok, kopjavégek, üveggyöngyök, valamint egy lándzsa-csúcs és egy vastőr került elő a föld alól.

A szájhagyomány nem őrzött meg a falu keletkezésére utaló mondát. A helyiek annyit hallottak őseiktől, hogy az első lakók a Kucsárka nevű részen telepedtek le, melyet a Hatrác-patak félkörívben védett a támadóktól. Hogy ez mikor történt, és kik voltak az első telepesek, nem lehet tudni.

Egyes történészek úgy gondolják, hogy a település bolgár-besenyő eredetű lehet a honfoglalás előtti, vagy közvetlenül a honfoglalás utáni időkből. A falu nevének szláv hangzásából következtetnek erre, valamint abból, hogy 1081 és 1095 között bolgárok özönlöttek el a Tisza–Ung–Latorca vidékét.

A tatárjárás idején valószínűleg elpusztult a falu, bár erről nincsenek pontos adatok. Lehoczky Tivadar munkái szerint a tatárok a későbbi Bereg vármegye területét teljesen elpusztították. A történész ezt írja az akkor még Csépanföldre, Csépantelek néven ismert Kisdobronyról: „...Csépan nevű egykori helység feküdt tehát Dobrony és Ignécz között s a tatárok 1241-ben elpusztították.”[4] Valószínű, hogy Nagydobrony sorsa is hasonló volt a környező falvakéhoz.

Annyi bizonyosan elmondható Lehoczky Tivadar leírása alapján, hogy Nagydobronynak már léteznie kellett a tatárdúlás idején. Első korabeli írásos említése 1248-ból való, a leleszi konvent levéltárában található egyik okiratban szerepel Dobron néven, azonban Györffy György megkérdőjelezi ennek eredetét. Majd egy 1270-ben kelt határleírásban található utalás a falura: „Chepanteluk... inter Dobron... et Ogteluk” (vagyis Kisdobrony már akkor is Nagydobrony és Tiszaágtelek között feküdt), ezt az iratot jelenleg a Magyar Országos Levéltár őrzi. A település még számos későbbi leírásban felbukkan Dobrun (1270), Dubron (1299), Dubrum (1321) alakban.

A 13. században már egyházas hely, Kárpátalja legnagyobb magyarlakta települése. Jellegzetes helyi népszokásokkal, népviselettel, népköltéssel. Gyűjtött itt Bartók és Kodály, 1901-ben itt nyaralt Ady Endre, aki költeményében is megörökítette.

1910-ben 3033 lakosából 3027 magyar volt, ma 5600 lakosának 90%-a magyar. A trianoni békeszerződés előtt Bereg vármegye Mezőkaszonyi járásához tartozott. Az első bécsi döntés alapján 1938 és 1945 között ismét Magyarországhoz került, ekkor azonban Ung vármegyébe osztották be.

A második világháború során 152 nagydobronyi férfi esett el. 1944 novemberében a sztálinisták közel 300 férfit hurcoltak el, közülük 93-an odahaltak.

1953-ban nyílt meg magyar nyelvű középiskolája, de az általános iskolában is magyar nyelvű az oktatás.

Református temploma a korábbi fatemplom helyén 1776 és 1805 között épült fel. Ez később szűknek bizonyult, ezért 1912-ben új templomot építettek, melyet 1987-ben újjítottak fel.

A Nagydobronyi Református Líceum 1995-ben jött létre, melyben több mint 100, Kárpátalja különböző településeiről való, diák tanul.

Az Irgalmas Samaritánus Református Gyermekotthon 1995. óta otthon immár több mint 70 árva, félárva és/vagy rokkant gyermeknek.

A Kárpátalja legnagyobb magyarlakta községe, mely őrzi népszokásaiban, népviseletében gazdag hagyományait. Bár népviseletét már nem a napi viseletben őrzi, de ma is varrnak, hímeznek a nagydobronyi asszonyok.

A településen gyűjtött népdalt egykor Bartók Béla és Kodály Zoltán is. Ismertek itt máig a nagydobronyi népballadák, és híresek a lakodalmi szokások. A lakodalmi kendőkön, szőtteseken pedig máig megtalálhatók a dobronyi rózsák.

A dobronyi fazekasság is híres volt, melynek hagyományait Hidi Endre keramikus, iparművész vitte tovább a településen.

(forrás: Wikipédia)

Fentiek alapján kérem a Tisztelt Képviselő-testületet a mellékelt határozati javaslatok elfogadására.

Biatorbágy, 2011. szeptember 9.

Tisztelettel

Tarjáni István
polgármester

Határozati javaslat

Biatorbágy Város Önkormányzata Képviselő-testületének .../2011. (...) Öh. számú határozata

Új testvérvárosi kapcsolatok létrehozásáról Testvérvárosi kapcsolat kialakítása Alistál településsel

Biatorbágy Város Önkormányzatának Képviselő-testülete megtárgyalta az új testvérvárosi kapcsolatok létrehozásáról készült előterjesztést.

A képviselő-testület felkéri a polgármestert, hogy folytasson tárgyalásokat Alistál, a mai Szlovákia területén található településsel történő testvérvárosi kapcsolat létrehozása érdekében.

Felelős: polgármester

Határidő: 2011. január 31.

Határozati javaslat

Biatorbágy Város Önkormányzata Képviselő-testületének .../2011. (...) Öh. számú határozata

Új testvérvárosi kapcsolatok létrehozásáról Testvérvárosi kapcsolat kialakítása Nagydobrony településsel

Biatorbágy Város Önkormányzatának Képviselő-testülete megtárgyalta az új testvérvárosi kapcsolatok létrehozásáról készült előterjesztést.

A képviselő-testület felkéri a polgármestert, hogy folytasson tárgyalásokat Nagydobrony, a mai Ukrajna területén található településsel történő testvérvárosi kapcsolat létrehozása érdekében.

Felelős: polgármester

Határidő: 2011. január 31.